

Funkcjonowanie obszarów chronionych

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

<p>Kierunek studiów ekoturystyka</p> <p>Specjalność -</p> <p>Jednostka organizacyjna Instytut Biologii i Nauk o Ziemi</p> <p>Poziom studiów I stopnia</p> <p>Forma studiów studia stacjonarne</p> <p>Profil studiów ogólnoakademicki</p>	<p>Cykl dydaktyczny 2024/25</p> <p>Forma weryfikacji uzyskanych efektów uczenia się Zaliczenie na ocenę</p> <p>Języki wykładowe polski</p> <p>Obligatoryjność Obowiązkowy</p> <p>Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe</p>	
<p>Koordynator zajęć</p>	<p>Joanna Fidelus-Orzechowska, Paweł Kroh, Anna Chrobak-Žuffova</p>	
<p>Prowadzący zajęcia</p>	<p>Joanna Fidelus-Orzechowska, Paweł Kroh, Anna Chrobak-Žuffova</p>	
<p>Okres Semestr 3</p>	<p>Forma weryfikacji uzyskanych efektów uczenia się Zaliczenie na ocenę</p> <p>Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wykład: 15, Zaliczenie na ocenę • Ćwiczenia konwersatoryjne: 30, Zaliczenie bez oceny 	<p>Liczba punktów ECTS 4</p>

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Celem kształcenia jest przekazanie studentom wiedzy na temat najistotniejszych aspektów związanych z zarządzaniem i realizacją zadań ochronnych na obszarach chronionych. Przewiedzione zostaną podstawy prawne obszarów chronionych w Polsce, sposoby zarządzania tymi obszarami oraz najważniejsze różnice między statusem ochronnym w różnych krajach. Na bazie studiów przypadków i analiz problemowych zwrócona zostanie uwaga studentów na najważniejsze konflikty i wyzwania w ochronie takich obszarów, rola i liczba interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych oraz stosowane narzędzia do zarządzania ruchem turystycznym.

Wymagania wstępne

Brak.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy:			
W1	Student wie jakie są typy obszarów chronionych na terenie Polski, zna ich rangę i podstawowe cele ochrony	K_W07, K_W09, K_W21	Test, Udział w dyskusji
W2	Student wymienia narzędzia zarządzania obszarami chronionymi, wyjaśnia ich rolę w ochronie przyrody	K_W07, K_W09, K_W19, K_W21	Test, Udział w dyskusji
Umiejętności:			
U1	Student umie odnaleźć i wykorzystać plany ochrony parków narodowych, rezerwatów przyrody i innych obszarów chronionych	K_U08, K_U18	Test, Udział w dyskusji
U2	Student umie zidentyfikować sposoby zarządzania ruchem turystycznym na terenach chronionych	K_U08	Test, Udział w dyskusji
U3	Student potrafi zidentyfikować interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w wybranych obszarach chronionych oraz ich rolę we wpływie na środowisko i jego ochronę	K_U19	Test, Udział w dyskusji
Kompetencji społecznych:			
K1	Rozumie potrzebę ochrony środowiska i rolę społeczną obszarów chronionych	K_K03, K_K07	Udział w dyskusji
K2	Student promuje prośrodowiskowe zachowania turystyczne minimalizujące wpływ na środowisko przyrodnicze i wspierające lokalne uwarunkowania kulturowe	K_K02, K_K04, K_K07	Udział w dyskusji

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Obszary chronione w polskim i europejskim systemie prawnym. Rodzaje przyrodniczych i krajobrazowych obszarów chronionych. System zarządzania obszarami chronionymi.	W1, W2	Wykład
2.	Specyfika funkcjonowania i zarządzania obszarami chronionymi na wybranych przykładach: BgPN, TPN, PPN i PIENAP, parki narodowe Słowacji, parki narodowe Stanów Zjednoczonych	W1, W2, K1	Wykład
3.	a. Nauka identyfikacji interesariuszy i grup interesów wpływających na funkcjonowanie obszarów chronionych	U3	Ćwiczenia konwersatoryjne
4.	b. Pozyskiwanie i wykorzystanie dokumentów istotnych dla zarządzania obszarami chronionymi - plany ochrony, operaty, plany udostępniania itp.	U1	Ćwiczenia konwersatoryjne
5.	c. Identyfikacja podstawowych narzędzi zarządzania ruchem turystycznym na terenach parków narodowych: wyzwania, rozwiązania, problemy, oventourism	U2	Ćwiczenia konwersatoryjne
6.	d. Wizualna ocena krajobrazu jako narzędzie planowania przestrzennego i ochrony	W2, K1, K2	Ćwiczenia konwersatoryjne
7.	e. Transgraniczne obszary chronione - szanse, wyzwania, możliwości	U1, U2, U3, K1, K2	Ćwiczenia konwersatoryjne

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład
Ćwiczenia konwersatoryjne	Ćwiczenia laboratoryjne

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	Obowiązkowa obecność na ćwiczeniach i wykładach, pozytywna ocena z testu zaliczeniowego.
Ćwiczenia konwersatoryjne	Pozytywna ocena z testu zaliczeniowego.

Literatura

Obowiązkowa

- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody Dz.U. 2004 nr 92 poz. 880
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody Dz.U. 2005 nr 94 poz. 794
- Jodłowski, M. (2020). Udostępnianie górskich parków narodowych w Europie. Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ. Kraków, 1-508

Dodatkowa

- Chrobak-Žuffová, A. (2023). Comparison of expert assessment of geosites with tourist preferences, Case Study: Sub-Tatra region (southern Poland, northern Slovakia). Resources, 12(2), id. 25.
- Fidelus-Orzechowska, J., Sitarz, M., Król, M. (2023). Change patterns between 1993 and 2023 and effects of COVID-19 on tourist traffic in Tatra National Park (Poland). Land, 13 (4), Art. 516.
- Fidelus-Orzechowska J., Gorczyca E., Bukowski M., Krzemień K., 2021, Degradation of a protected mountain area by tourist traffic: case study of the Tatra National Park, Poland. Journal of Mountain Science, 18 (10), 2503-2519.
- Szubert, M., & Kroh, P. (2020). Poznanie i opis krajoznawczy małej ojczyzny... oraz wzbudzenie zainteresowania uczniów regionem jako inspiracja do nauki geografii. Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia Geographica, 14, 11-23.
- Jodłowski, M. (2011). Zasady dobrej praktyki w zarządzaniu ruchem wspinaczkowym na obszarach chronionych. Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, 1-208
- Hibner, J., Balon, J., Jodłowski, M., & Ciapała, S. (2021). Skiers' expectations as a challenge for managers of protected areas: a case study from the Tatra National Parks in Poland and Slovakia. Eco. mont, 13(1).

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	15
Ćwiczenia konwersatoryjne	30
Pozostałe godziny w kontakcie	5
Studiowanie literatury	10
Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej	10
Przygotowanie projektu	20
Przygotowanie do zaliczenia	10
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 100
Liczba punktów ECTS	ECTS 4

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
K_K02	Absolwent/ka jest otwarty na działania i myślenie w sposób przedsiębiorczy i zorientowany na wdrażanie nowoczesnych, proekologicznych rozwiązań w świadczeniu usług turystycznych.
K_K03	Absolwent/ka ma świadomość konieczności postępowania zgodnie z zasadami etyki organizatora/lidera turystyki, a także współorganizowania działalności turystycznej przyczyniającej się do ochrony lub/i poprawy stanu środowiska i jakości życia lokalnych społeczności.
K_K04	Absolwent/ka docenia tradycję i dziedzictwo kulturowe w skali lokalnej i globalnej. Ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.
K_K07	Absolwent/ka jest świadomy potrzeby organizacji imprez turystycznych w sposób minimalizujący wpływ na środowisko.
K_U08	Absolwent/ka wskazuje nowoczesne metody ochrony środowiska w obszarach o dużym potencjale ekoturystycznym oraz/i zagospodarowanych turystycznie.
K_U18	Absolwent/ka potrafi wskazać właściwe działania społeczne, prawne i ekonomiczne zmierzające do poszanowania różnorodności lokalnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego w różnych regionach świata.
K_U19	Absolwent/ka potrafi wskazać zasadnicze przyczyny współczesnych zagrożeń towarzyszących turystyce przyrodniczej i metody ich ograniczania.
K_W07	Absolwent/ka definiuje główne problemy i wyzwania z zakresu ochrony środowiska, szczególnie w obszarach o wyjątkowych walorach przyrodniczych i/lub w obszarach zagospodarowanych turystycznie.
K_W09	Absolwent/ka stosuje zaawansowaną wiedzę z zakresu celów i zasad funkcjonowania obszarów chronionych w czasie planowania i realizacji imprez oraz edukacji środowiskowej.
K_W19	Absolwent/ka charakteryzuje funkcjonowanie różnych ekosystemów w tym obszarów szczególnie wrażliwych (o wyjątkowych walorach przyrodniczych), zna zasady tworzenia i prowadzenia różnych form działalności gospodarczej związanych z ekoturystyką w takich obszarach.
K_W21	Absolwent/ka objaśnia przestrzenne zróżnicowanie stref bioklimatycznych na świecie oraz zna prognozy zmian wynikające z globalnych zmian klimatu.